

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER.

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^E JAARGANG

WOENSDAG 29 AUGUSTUS 1934

No. 974

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; G. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries. Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart. Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk. Secretariaat: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 35000. Postrekening-8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

INHOUD.

	Blz
STAATSBELEID door Mr. R. Mees.....	768
De Nederlandsche katoenindustrie in 1933. II (Slot) door Joan Gelderman.....	769
De leiders onzer centrale banken over de grondslagen van het geldwezen door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.....	771
De nieuwe conjunctuurpolitiek in België door Dr. H. M. H. A. van der Valk.....	773
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het nieuwe handelsverdrag tusschen Duitschland en Frankrijk door Dr. H. Weichmann.....	775
AANTEKENINGEN:	
De droogte in de Vereenigde Staten.....	776
De veeteelt en de handel in dierlijke producten gedurende de crisis.....	777
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Juni 1934.....	778
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank.....	778
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen.....	778
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam.....	778
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.....	778
STATISTIEKEN.....	779—782
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

28 AUGUSTUS 1934.

De afgelopen week zijn de geldkoersen nog iets verder naar beneden gegaan; de notering voor Nederlandsche bankaccepten is tot $\frac{9}{10}$ pCt. teruggelopen, op welken prijs menig geldgever geen belangstelling meer voor een dergelijke belegging heeft. Verschillende beleggers hebben Fransche Bons de Trésor gekocht, die onder aftrek van de swapkosten der Francs, nog altijd een rendement van ca. $1\frac{1}{16}$ pCt. geven. Call blijft onveranderd op $\frac{1}{4}$ pCt. aangeboden. Prolongatie nog steeds 1 pCt.

De inschrijving op schatkistpapier had het navolgend resultaat:

	in miljoenen Guldens		prijs	rendement
	ingeschr.	toegew.		
3-mnds.	30.2	15.1	998.723	$\frac{1}{2}$ %
6-mnds.	31.2	28.2	995.30	$\frac{11}{16}$ %
1-jaars	30.1	23.9	1.008.80	1 $\frac{1}{2}$ %
3-jaars	5.8	3.1	1.015.87	bijna 2 $\frac{1}{2}$ %
5-jaars.....	23.—	12.—	1.014.75	3.20 %

* * *

Op de wisselmarkt trok de flauwe houding van het Pond wel het meest de aandacht. De oorzaak van deze daling moet in Londen worden gezocht, waar men den steun, dien men aan het Pond verleent in den vorm van het vasthouden van den Franschen Franc, tijdelijk heeft ingetrokken; van 76.30 is de Franken-notering op $75\frac{1}{4}$ gekomen, op welk punt men opnieuw ingreep. Over de reden van het tijdelijk opheffen van den steun tast men feitelijk nog in het duister. De koers voor Parijs hier is nauwelijks veranderd en de Dollarkoers te Parijs heeft ook ongeveer de beweging van den Dollar hier medegemaakt. Het was dus het Pond Sterling, dat hier terug moest en van 7.42 op $7.36\frac{1}{4}$ is gekomen.

Gisterenmiddag laat beurs trad echter plotseling een algemeene stijging van de koersen over de geheele linie in; toen lag dus de Gulden flauw in de markt. De Pondenkoers kon weder tot 7.39 verbeteren. Dollars noteerden hier 1.46— $1.45\frac{1}{4}$ (onder het goudpunt van invoer uit Amerika) — 1.46. De $\$/\text{f}$ notering kwam van $5.08\frac{1}{2}$ op $5.05\frac{1}{2}$. Fransche Francs, die de geheele week tusschen de 9.73 en $9.73\frac{1}{2}$, hadden geschommeld, sloten gisteren $9.74\frac{1}{2}$. Belga's liepen een weinig terug 34.69—34.65. Markten openden zeer vast — 58.50 —, doch spoedig hield de vraag, die voornamelijk uit Londen kwam, op, waardoor de koers tot 57.50 terugging. Registermarkten lagen ook zeer aangeboden. De Scandinavische koersen zijn nog steeds aan het Pond gebonden en maken dus de up en downs van het Engelsche devies mede. Argentijnsche Pesos waren gisteren weder gezocht op $40\frac{1}{2}$.

Op de termijnmarkt is het disagio voor Ponden en Dollars weder grooter geworden; het aanbod van termijn was overwegend. Eén- en drie-maands Ponden noteerden tenslotte $\frac{3}{16}$ en $\frac{7}{16}$ c. onder contant, Dollars $\frac{1}{2}$ en $\frac{5}{16}$ c. deport. De prijs voor Markten op latere levering kon wat verbeteren; zij doen 50 en 140 p. disagio.

Op de goudmarkt was het door de onzekere toestanden weer wat levendiger; er was vraag naar baren of 1.651,50, Eagles deden $2.48\frac{1}{4}$. Sovereigns 12.13 en Gouden Tientjes 10.14.

STAATSBELEID.¹⁾

De President van De Nederlandsche Bank heeft in zijn laatste jaarverslag de handhaving van de gouden standaard verdedigd. Professor Dr. G. M. Verrijn Stuart heeft in het laatste nummer van dit blad het standpunt van de President bestreden.

Ik zal over de waarde van de aangevoerde argumenten niet in debat treden. Ik zal dit nalaten, niet alleen omdat ik in de kunst van de ontleding van dit vraagstuk bij de twee genoemde meesters ver achter sta, maar ook omdat ik twijfel aan de nuttigheid om voort te gaan het vraagstuk steeds weer van deze zijde te bezien. Bovendien ontstaat er in deze discussies een zekere mate van geprikkeldheid, die het vinden van de goede oplossing niet bevordert. Ik acht het gelukkig, dat er in een blad als de E.-S.B. gelegenheid bestaat tot het leveren van ernstige kritiek ook tegen het beleid van de Overheid; het zou ons Nederlanders slecht afgaan als wij op dit punt de verwantschap met het Westen zouden verliezen en ons zouden richten naar het Oosten. Maar met dat al is een weekblad geen debatgezelschap. En de vrijheid van het woord behoudt alleen dan zijn waarde, wanneer men zich in het gebruik daarvan beperkt.

Ik wilde van mijn kant de vraag voorleggen of het wel juist is — wat partijen stellen — dat de onmiddellijke invloed van de muntpolitiek op onze volkswelvaart inderdaad zo groot is. Het komt mij voor, dat die invloed overschat wordt. Hij zou groot zijn, wanneer de muntpolitiek op zich zelf stond. Maar er zijn tal van omstandigheden, en ook tal van maatregelen, die de invloed van de muntpolitiek of uitschakelen of neutraliseeren. Wij leven — internationaal gezien — inderdaad in een chaotische toestand. Alle landen trachten zich te redden zo goed als het gaat. Men volgt in sterke mate een opportunistische politiek. Onder vigeur van dit opportunisme weert men dan links dan rechts de slagen af. Elk nadeel, dat men ervaart, tracht men door een aanstands toegepaste nieuwe maatregel weer te niet te doen. In die opportunistische politiek is de muntpolitiek een factor, maar niet meer.

Het is treffend om te zien, hoe ook de muntpolitiek zelf van opportunisme getuigt, en niet alleen in de Vereenigde Staten. Toen Engeland het goud losliet, voelde zich de haute-finance in hoge mate gegeneerd en verontrust. Engeland keek verwijtend naar het buitenland, dat zijn geld had teruggetrokken; er was geen sprake van dat op het loslaten van het goud het politiek beleid was gericht geweest.

Eender was de toestand in de Skandinavische landen en elders, waar men „gedwongen” was het pond te volgen. Later heeft men in Engeland, populair uitgedrukt, enig plezier in het geval gekregen. De vrijheid van manipulatie bood ook voordeelen, en een pond bleef in de praktijk een pond. Het plezier werd verstoord toen Amerika — het eerste land, dat dit opzettelijk deed — de vrijheid ten opzichte van het goud overnam. Toen volgde een sportief koersduel, en Engeland verlangde ten slotte weer naar stabilisatie. Het hielp het goudblok zich overeind te houden, en het zou zelf voor stabilisatie te vinden zijn geweest, zodra maar Amerika daartoe bereid ware geworden. Maar daarna draaiden de rollen weer om. Amerika vertoonde een opvallende feitelijke stabiliteit, en nu wilde weer Engeland er niet meer van weten. Ottawa heeft zijn invloed doen gevoelen, en velen, die nu de stabilisatie wensen, menen dat de moeilijkheid, die Ottawa geschapen heeft, het eerst de aandacht vraagt.

In de chaotische toestand, waarvan dit opportunisme getuigt, kan men m.i. niet verwachten, dat de politiek, die op één bepaald punt gevolgd wordt, van

ongemeen grote waarde is voor de volksgemeenschap als geheel. Daarvoor botsen de verschillende krachten al te veel tegen elkaar op. Ik vind dan ook een van de meest opvallende verschijnselen in de tegenwoordige gesteldheid van de wereld, *dat overal meer dan enig politiek of economisch beleid de chaotische toestand van de wereld op de stand van de nationale welvaart zijn stempel drukt*. In dat licht zie ik ook de muntpolitiek. Had Nederland van meet af aan het voorbeeld van Skandinavie gevolgd dan was het verloop van zaken hier anders geweest. Er zouden dan door onze Regeering andere tegenmaatregelen zijn genomen, de verliezen van de volksgemeenschap zouden zich anders hebben verdeeld, de individuele levenskansen der bedrijven zouden niet dezelfde zijn geweest. Maar men zou zich ook dan hebben gered. Nu heeft Nederland zich op een andere manier beholpen. Wij werken nu nog met de oude gulden, en genieten waarschijnlijk nog wat hogere lonen en wat hogere renten dan wij anders zouden hebben genoten, maar de verliezen zijn door de volksgemeenschap evengoed geleden. Zo heeft elk volk gehandeld op zijn eigen wijs. En het is opvallend om waar te nemen hoe weinig ten slotte de welvaart in die landen onderling verschilt. Zeker loopt dit verschil niet langs de lijn van de muntpolitiek. Prof. Stuart herinnert aan zekere sifers, die hem in zijn betoog steunen, en hij vraagt daar terecht aandacht voor. Maar de waarde van deze sifers mag men niet anders schatten dan naar de gezamenlijke invloed van een groot aantal factoren, en dan wordt hun bewijskracht voor of tegen het goud zwak.

Hiermee is niet gezegd, dat de muntpolitiek in het geheel geen aanwijsbare invloed zou hebben, en evenmin dat het niet nodig zou zijn met die invloed rekening te houden. Wij moeten waarlijk wel op de kleintjes letten.

Ik geef mij er ook rekenschap van, dat b.v. Prof. Goudriaan en Prof. Mees stelsels aanbevelen, waarvan zij inderdaad een zeer grote, bijna beslissende, inwerking op het economische leven verwachten, en ik waag mij ook met hen niet in debat. Maar stelsels, die een zo grote omzetting in onze economische outillage te weeg zouden brengen, moeten m.i. ten aanzien van de huidige crisis buiten beschouwing blijven.

Wij moeten zeker met de kleintjes rekening houden, en van elk naspeurbaar en berekenbaar voordeel van de muntpolitiek trachten profijt te trekken. Er is op dit gebied inderdaad allerminst plaats voor verstarde dogmatiek, aan welke zijde dan ook. Het gebied vertoont bovendien een zo grote rijkdom aan niet-uitgekomen voorspellingen, dat het er niemand past hoog van de toren te blazen. Wij moeten steeds weer onpartijdig en zorgvuldig analyseeren en trachten daaruit onze lering te trekken.

Maar hoe die analyse van de invloed van de muntpolitiek op de Nederlandse volkswelvaart ook zal uitvallen, één factor van meer algemeen karakter zal bij de beslissing over die muntpolitiek nooit uit het oog mogen worden verloren.

Nederland heeft een groot belang bij de onmiddellijke vergroting van zijn uitvoer.

Maar Nederland heeft evenzeer een groot belang bij het wereldherstel.

Is mijn beschouwing over de chaotische toestand van de wereld juist, dan is voor alle landen, en in bijzondere mate voor een klein land als Nederland, de verbetering van de wereldtoestand van veel groter belang dan enige verbetering, die door een nationale maatregel zou kunnen worden verkregen. Daarom moet de Nederlandse politiek op dat herstel gericht zijn.

In de volkshuishouding is de tragiek van onze tijd

¹⁾ Spelling naar het voorstel-Marchant.

geweest — en tegelijk de beschaming van staatsbeleid en economische wetenschap — dat men telkens welbewust deed wat verkeerd was. Wij hebben dat nu in alle kleuren en geuren meegemaakt in de handelspolitiek. Niet alleen in Nederland, maar in de wereld is men het er over eens, dat de tegenwoordige verkeersbelemmeringen in al hun verscheidenheid een ramp vormen voor ons allen, en toch hebben allen — ook Nederland — verstandig of onvermijdelijk gevonden om daaraan mee te doen. Nu voelt het gehele handelsleven, dat een der eerste voorwaarden, misschien de eerste voorwaarde, voor een wereldherstel gelegen is in een stabilisatie der muntwaarden. Niettemin meent dan dit en dan dat land goed te doen door op dit punt zijn buurman te laten voorgaan. Het is een angstwekkend verschijnsel zo sterk als hier het individualisme blijft zegevieren tegenover een voor ons allen toch zo broodnodig gemeenschapsbesef. Het lijkt wel alsof tegenwoordig het begrip van de onderlinge afhankelijkheid ophoudt bij de landsgrenzen! En toch ziet men daarvan het pernicieuse effect in schelle kleuren voor zich!

Moeten wij nu met de muntpolitiek dezelfde weg op als met de handelspolitiek?

Het is ten aanzien van de handelspolitiek zo dikwijls gezegd: „Wij kunnen helaas niet anders. Het is de ogenblikkelijke nood, die zwaarder weegt dan ons grotere belang in de toekomst.” Zo was het inderdaad. En dat is de tragiek. En de fout ligt in een vroeger stadium dan toen tot de gewraakte politiek besloten werd.

Maar zo ligt de zaak nu ten opzichte van de muntpolitiek niet. De onmiddellijk verwachte voordeelen, die sommigen aan een wijziging van onze muntpolitiek verbonden achten, rechtvaardigen die wijziging niet tegenover de nadeelen, die voor het wereldstelsel, en daarmee voor de toekomst van ons land, verbonden zijn aan het ingevaar brengen van het goudblok, op dit ogenblik.

Door dit goudblok komt de kwestie van onze muntpolitiek in een ander licht te staan dan destijds onze handelspolitiek. Wat kunnen wij, klein Nederland, tegen alle anderen? Dat werd gevraagd toen met Engeland de laatste steun voor een vrij handelsverkeer, ons ontviel. Maar nu vormen wij deel van een gebied, dat, behalve ons land, België, Frankrijk, Zwitserland en Italië omvat. Het is een blok, waarmee daarbuiten heel ernstig rekening gehouden wordt. Wij staan nu volstrekt niet alleen tegenover alle anderen.

In de Internationale Kamer van Koophandel zijn de afgevaardigden het onderling eens, dat de tegenwoordig gevoerde politiek van nationale afsluiting ons allen alleen nadeel brengt en dat een herstel van internationale betrekkingen niet te verwachten is dan bij stabiele muntverhoudingen. Men geeft zich er ook rekenschap van, dat elke nationale maatregel belangrijk verder reikt dan het eigen land, en dat het eigen land daarvan dikwijls op onverwachte wijze de weerslag ondervindt. Men voelt er sterk de onmiddellijke verwantschap van economische en staatkundige politiek. En zo moge dan de Internationale Kamer van Koophandel oordelen, oordelen wij ten slotte niet allen zo?

De vraag van onze muntpolitiek is tot op zekere hoogte een vraag van zuivere koopmanschap. Het is — op een hoger niveau — een vraag van economisch inzicht. Het zou een fout zijn, indien met die heldere koopmansblik en met dat economisch inzicht niet ten volle werd rekening gehouden. Maar de vraag is ten slotte een vraag van beleid, van economisch beleid, en als zodanig ook weer van staatsbeleid. Het is mij voorgekomen, dat de „ontvredeenen en criticasters”, als ik mijn vrienden schetsenderwijs zo mag aanduiden, dit

gezichtspunt niet altijd voldoende in het oog hebben gehouden. Het vraagstuk gaat ver heen over dat van vrachconcurrentie of van industriële export. Misschien zal Nederland vroeg of laat aanleiding vinden om aan het goudblok voor te stellen van koers te veranderen, of met het sterlingblok of met anderen in onderhandeling te treden. Maar laten wij niet een van de weinige werktuigen van wereldherstel, die wij in de hand hebben, prijsgeven. Nederland zou daarvoor ernstig geschaad worden.

MR. R. MEES.

DE NEDERLANDSCHE KATOENINDUSTRIE IN 1933.

II (Slot).

Een tweede mogelijkheid is de export naar de markten, waar de Nederlandsche Regeering eenigen invloed heeft op de invoerbepalingen, dus in dit geval de Nederlandsche Koloniën. Van den kant van de Twentsche industrie is reeds in December 1931, nadat Japan den gouden standaard had verlaten, op contingentteering van gebleekte goederen in Nederlandsch-Indië aangedrongen, doch de tijd scheen daarvoor toen nog niet rijp. Men huldigde toen algemeen nog de open-deur politiek, zoowel in Nederland als in Indië en men zag niet voldoende in, dat goedkope invoer alleen niet steeds een voordeel behoeft te zijn. Het is volkomen juist, dat door de goedkope invoeren, speciaal van Japansche manufacturen, in de laatste crisisjaren de inlandsche bevolking heel wat goederen heeft kunnen kopen, die zij anders misschien niet had kunnen betalen, doch hierdoor is de handelsbalans wel heel eenzijdig geworden. Men heeft over 1933 de toestand gekregen, dat Japan een derde van de waarde van den totaal-invoer in Nederlandsch-Indië leverde, terwijl slechts 5 pCt. van den uitvoer van Nederlandsch-Indië zijn weg naar Japan vond en de handelsbalans een actief van f 78 miljoen ten gunste van Japan aanwees. In het begin van 1934 is de Nederlandsch-Indische Regeering dan ook tot contingentteering van eenige rubrieken katoenen manufacturen overgegaan. In Januari jl. heeft men eerst de invoer van geweven sarongs gecontingenteerd. Dit geschiedde hoofdzakelijk ten behoeve van de inlandsche weefindustrie, die daarvan ook wel geprofiteerd heeft, daar de prijzen op Java eenigszins zijn opgelopen en door de kleinere invoeren de inlandsche fabrieken thans behoorlijk werk hebben. Voor de bontweverijen in Nederland heeft deze maatregel tot nu toe niet veel resultaat gehad; het Europeesche contingent is betrekkelijk klein en het prijsverschil met de Japansche sarongs is zoo groot, dat de importeurs op Java deze zooveel duurder Europeesche sarongs niet durven te bestellen.

Met ingang van 1 Maart 1934 is daarop de contingentteering van gebleekte goederen gevolgd. Deze maatregel werd genomen ten behoeve van de Twentsche industrie en de Nederlandsche Regeering heeft zich als contra-prestatie bereid verklaard het uitvoersurplus van Java-mais tot een maximum van 175.000 tons tegen een vasten prijs door de Graan-Centrale te doen aankopen. Tot nu toe zijn de financiële gevolgen van deze contra-prestatie nogal meegevallen, daar het mogelijk bleek dit uitvoersurplus boven de vastgestelde minimumprijs in het Verre Oosten te verkoopen, zoodat van de gegarandeerde hoeveelheid waarschijnlijk slechts zeer weinig in Nederland zal komen. Het gevolg van deze garantie is echter geweest een stabilisatie van de maisprijzen op Java, waardoor het doel, verhooging van de koopkracht van den inlander, wel degelijk is bereikt.

De contingentteering van gebleekte goederen is aanvankelijk vastgesteld voor den duur van tien maanden, dus tot 1 Januari 1935 en de totaal in te

voeren hoeveelheid is in deze periode voor de verschillende rubrieken gelimiteerd als volgt:

Gebleekte cambrics	75.000.000 yards
Elefantens enz.	210.000 "
Gebleekte shirtings, long cloth	29.000.000 "
White drillings	4.500.000 "
Gebleekte yeans	8.000.000 "
Sateens, flanels, etc.	3.000.000 "

Voor Nederland zijn voor deze zes rubrieken de volgende percentages gereserveerd: 61 pCt., 80 pCt., 43 pCt., 14 pCt., 5 pCt. en 17 pCt. Indien de volledige hoeveelheden zouden kunnen worden ingevoerd, zoude zulks voor de Nederlandsche industrie voor tien maanden een hoeveelheid van ca. 60 miljoen yards beteekenen, waarvan ruim $\frac{3}{4}$ uit gebleekte cambrics bestaat. Dit kan zeker een zeer belangrijke verruiming van de werkgelegenheid in de Nederlandsche Katoenindustrie beteekenen en het is voor die industrie zeker te hopen, dat de resultaten van deze contingententeering t.z.t. zullen meevallen.

De gebleekte cambrics worden op Java bijna uitsluitend als grondstof voor de batikindustrie gebruikt en in de groote batik-centra als Solo, Pecalongan, Djocja, Ponorogo e.d. bestaat nog altijd een groote markt voor deze cambrics. Doordat deze feitelijk halffabriekaat zijn en niet alleen de kostprijs van het doek, doch deze met de kosten van het batik-proces de eindprijs van de sarongs vaststellen, beteekent een zekere verhooging van deze cambrics-prijzen procentueel een veel mindere verhooging van den prijs van de gebatikte sarongs. Bovendien is bij cambrics het verschil tusschen Europeesche en Japansche prijzen in den regel veel kleiner dan bij de meeste andere soorten van katoenen manufacturen. Hoofdzakelijk vindt zulks zijn oorzaak in het feit, dat verschillende groote fabrieken in Twente zich gedurende vele jaren op den aanmaak van deze cambrics in het groot hebben toegelegd en dat men daardoor relatief tot een zeer lagen kostprijs is gekomen.

Na de invoering van deze witgoed-contingenteering zijn de prijzen van cambrics op Java vrij plotseling gestegen. Daarna heeft een kleine inzinking plaats gehad, doch in de laatste maanden hebben de prijzen zich vrij goed kunnen handhaven en zijn deze thans gemiddeld 20 à 30 pCt. hooger dan in Januari/Februari jl. Wat de eindprijs van de gebatikte sarongs betreft, varieert deze prijsverhooging in verband met de zeer verschillende bewerkingskosten waarschijnlijk tusschen 5 en 15 pCt.

Het is de bedoeling van dezen contingententeeringsmaatregel, dat de consenten voor de gebleekte goederen over de verschillende importeurs worden verdeeld en dat deze dan zelf zorgen, dat het vastgestelde percentage van Nederlandschen oorsprong van hun toewijzingen ook wordt geïmporteerd. Voor het overige gedeelte van deze consenten blijven zij vrij, waaruit volgt, dat praktisch het overgrootste gedeelte van dit overschot wel uit Japan zal worden geïmporteerd. Bovendien blijft de invoer van alle andere categorieën van katoenen manufacturen als b.v. ongebleekte goederen, gedrukte en geveerde goederen, volkomen vrij, zoodat de invoerbepaling voor Japan heel wat minder ernstig is dan men uit zekere uitingen in de Japansche pers wel zou vermoeden.

De totaal-invoer van katoenen manufacturen in Ned.-Indië bedroeg nl. in 1933:

	Ter waarde van
Ongebleekte manufacturen .	67.1 mill. yards f 5.93 mill.
Gebleekte manufacturen ..	162.9 " " 20.92 "
Geverfde of gedrukte	220.6 " " 17.04 "
Bontgeweven	64.8 " " 4.93 "
Neteldoek en fancies	60.2 " " 7.65 "
	575.6 mill. yards f 56.47 mill.

Van deze hoeveelheid werd 10 pCt. door Nederland geleverd, 76 pCt. door Japan, 7 pCt. door Engeland en de overige 10 pCt. door de overige landen. De invoer van Japan is dus wel heel sterk gestegen,

daar dit percentage in het jaar 1932 nog 56 pCt. bedroeg en dus over 1933 vrijwel een Japansch monopolie in den invoer van katoenen manufacturen werd bereikt. Elke vermindering van dit Japansche aandeel zal dus daar te lande zeker groote oppositie verwekken, vooral ook omdat men in de andere Oostersche afzetgebieden een zelfde politiek huldigt. In Engelsch-Indië is de invoer van Japansche manufacturen gelimiteerd en de totaal-invoer in verband gebracht met de afnemering van Engelsch-Indische katoen. In Singapore heeft men contingententeering ingevoerd en thans is men daarmede ook op Ceylon bezig. In verschillende Fransche Koloniën zijn eveneens dergelijke maatregelen genomen en de markten, waar de Japansche goederen nog zonder beperkingen tegen een matig invoerrecht worden toegelaten, worden steeds zeldzamer.

Het spreekt vanzelf, dat men in Nederlandsch-Indië rekening zal moeten houden met de koopkracht van de inlandsche bevolking en dat men deze contingententeeringsmaatregelen zeker niet moet overdrijven. Er blijft echter ook wel een middenweg en als men van Japansche zijde maar wil inzien, dat men er in Nederlandsch-Indië nooit belang bij kan hebben om bij den invoer te eenzijdig op Japan georiënteerd te zijn, moet het ook mogelijk zijn een regeling te maken, die met de gerechtvaardigde belangen van beide partijen rekening houdt.

De totaal-uitvoer van katoenen stukgoederen uit Nederland bedroeg in:

	Waarde in	Naar		Naar andere	
	f 1000	Ned.-Indië	%	landen	%
1933	13.811	4.817	35	8.994	65
1932	23.670	13.699	58	9.971	42
1931	48.462	25.233	52	23.229	48
1930	70.218	37.196	53	33.022	47
1929	98.872	53.483	54	45.389	46

Uit deze cijfers blijkt ook, dat de uitvoer naar Ned.-Indië over 1933 praktisch opgedroogd was en dat een verbetering van dezen uitvoer zeker van verstrekkenden invloed op de werkgelegenheid in de Nederlandsche Katoenindustrie kan zijn. Hierboven hebben wij reeds gezien, dat bij de gebleekte goederen het prijsverschil tusschen de gebatikte sarongs van Europeesch doek en die van Japansch doek betrekkelijk klein is. Men heeft dan ook in Twentsche industriële kringen wel begrepen, dat men moest trachten de contingententeering van gebleekte goederen niet te doen mislukken en dat daarvoor niet alleen noodig was een groote samenwerking tusschen de daarvoor geschikte fabrieken, maar ook de medewerking van de betrokken Java-importeurs. Alleen bij een dergelijke samenwerking zou het mogelijk zijn voor een geregelde voorziening van de Javabehoefte aan cambrics te zorgen, terwijl het tevens wenschelijk was ook voor de prijsstelling onderling nauw contact te houden. Zulks is geschied door de oprichting van een Manufacturen-Export-Centrale, waarbij zich alle betrokken Twentsche fabrieken hebben aangesloten. Deze centrale stelt voor elke weverij een zekere productie-quotte vast, terwijl alle opgaven omtrent productie en uitzending wekelijks aan een accountantsbureau worden opgegeven. Voor de in consignatie uitgezonden cambrics worden verkoopprijzen volgens een overeengekomen schema vastgesteld, terwijl ook orders voor vaste rekening door bemiddeling van de Centrale worden geplaatst tegen prijzen, die geheel verband houden met de verkoopprijzen van de geconsigneerde goederen.

Ook de Europeesche importeurs op Java werken tot nu toe geheel bona-fide met deze Export-Centrale samen en het is zeker te hopen, dat het mogelijk zal zijn deze onderlinge samenwerking te handhaven. Op het oogenblik is daarvan nog niet veel te zeggen, omdat zoowel voor, als ook in de eerste maanden na de invoering der contingententeering, zeer veel cambrics zijn ingevoerd. Bovendien waren er groote voorraden

Japansche cambrics op Java, terwijl vele importeurs op loopende contracten meer hebben kunnen invoeren dan bij strenge doorvoering van hun maandelijksche quote wel mogelijk zou zijn geweest. Verder zijn de Japansche en Chineesche importeurs op Java niet bij de Centrale aangesloten en geven deze er voorloopig nog de voorkeur aan vrij te blijven. Het gevolg is, dat deze importeurs in de laatste maanden beneden de vraagprijzen der Centrale hebben verkocht, zoodat de Centrale nog over vrij groote voorraden beschikt en een groot gedeelte der consumptie door de niet-aangesloten importeurs werd voorzien. Op den duur moet zulks veranderen, daar de bij de Centrale aangesloten importeurs in totaal over meer dan 80 pCt. van de invoerconsenten beschikken en zij dus bij een strenge uitvoering van het contingentieeringsbesluit ook wel hun beurt zullen krijgen. De hoofdzak is, dat de Regeering op dit gebied zoo weinig mogelijk extra-concessies geeft en dat men verder vasthoudt aan het beginsel, dat elke importeur slechts consenten voor Japansche cambrics krijgt, indien hij de zekerheid kan geven, dat de 61 pCt. Hollandsche cambrics, die hij op deze consenten moet invoeren, ook werkelijk zullen komen. Bovendien zal men maatregelen moeten nemen, dat geen andere manufacturen worden ingevoerd ter vervanging van cambrics. Vooral voor de goedkoopere batiks kan men dikwijls ook ruwe supers gebruiken, terwijl men ook door lichte aanverving van gebleekte goederen de contingentieeringsvoorschriften zou kunnen omgaan.

Indien hiertegen slechts gewaakt wordt en men er niet tegen opschrikt om bij ontduiking van de voorschriften andere maatregelen te nemen, lijkt het wel mogelijk om bij een streng doorgevoerde samenwerking van de betrokken fabrieken tot een behoorlijk resultaat van deze contingentieering te komen. Men zal natuurlijk ook moeten zorgen, dat de prijzen niet te hoog worden en ook op dit gebied kan de Centrale nuttig werk verrichten, omdat zij de binnenkomende orders over de meest geschikte fabrieken kan verdeelen, terwijl ook bij een meer duurzame bezetting van deze fabrieken de productiekosten nog verder zullen verminderen.

Het geheele systeem van contingentieeringen is zeker niet fraai; men legt de handel aan banden en bij het verleenen van consenten is het zeer moeilijk onbillijkheden te vermijden. De Nederlandsche katoenindustrie heeft altijd wel gevaren bij den vrijen handel; zij zocht haar ontplooiing hoofdzakelijk op de groote overzeesche markten en hoewel zij hier te lande slechts weinig beschermd was, slaagde zij er toch in voor meer dan 75 pCt. in de binnenlandsche behoefte van katoenen manufacturen te voorzien. In de laatste jaren is in dien toestand wel heel veel veranderd; de uitvoer wordt steeds moeilijker en indien er niets gebeurd was, zou de toestand nog veel slechter geworden zijn dan deze thans reeds is. De regeering heeft dan ook getracht door de getroffen contingentieeringsmaatregelen de werkgelegenheid nog zooveel mogelijk te behouden en het ziet er wel naar uit, alsof men voorloopig deze maatregelen niet zal kunnen missen. Men moet echter niet vergeten, dat deze maatregelen steeds een kunstmatig karakter blijven dragen en dat men tenslotte wel de invoer, maar nooit de consumptie kan regelen. Elke contingentieeringsmaatregel, die het eindproduct duurder maakt, werkt daardoor remmend op de consumptie en op den duur zal de verbetering in den wereldtoestand toch moeten komen van een hervatting van den internationalen handel en een verbetering van de algemeene koopkracht. Er zijn zeker nog niet veel tekenen, die daarop wijzen en zoolang deze verbetering niet intreedt, zal men uit zelfbehoud gedwongen blijven tot het handhaven van maatregelen, die men in meer normale omstandigheden zeker niet genomen zou hebben.

J. G.

DE LEIDERS ONZER CENTRALE BANKEN OVER DE GRONDSLAGEN VAN HET GELDWEZEN.

(Naar aanleiding van het verslag van de Javassche Bank.)

In het verslag van den President der Javassche Bank trekt in de eerste plaats de aandacht, dat deze zijne bestrijding van het verlaten der huidige goudbasis thans over een anderen boeg gooit dan verleden jaar.

Toen was de Bankpresident op een geheel verkeerd spoor. Aan de hand van feitelijke gegevens trachtte hij destijds te betoogen, dat de monetaire politiek der niet-goudlanden op eene mislukking was uitgelepen. Dit betoog rammelde aan alle kanten. Op grond van dezelfde gegevens, als de Bankpresident had gebezigd, hebben wij destijds aangetoond, dat de economische ontwikkeling der niet-goudlanden vrijwel over de geheele linie een gunstiger verloop toonde dan die der goudlanden.¹⁾ De sindsdien gepubliceerde gegevens hebben ons ten vorigen jare ingenomen standpunt bevestigd. De President der J. B. heeft dit jaar den weg van het internationaal vergelijkend onderzoek verlaten, blijkbaar inziende, dat deze tot een voor hem noodlottig resultaat zou voeren, en zijn kracht gezocht in andere argumenten, waarop wij hieronder terugkomen.

Op zichzelf bezien, is het zeker geen fraaie houding, dat ook in dit verslag, evenals in dat der Ned. Bank, een objectief feitenonderzoek werd nagelaten. Deze omissie krijgt echter een minder ernstig karakter, doordat de President der J. B. thans uitdrukkelijk erkent, dat zich in een aantal sterlinglanden eene conjunctuurverbetering voordoet, waarvan hij het reële karakter niet kan loochenen.

Weliswaar uit de Bankpresident herhaaldelijk de meening, dat monetaire maatregelen slechts kwakzalversmiddelen zijn, welke den duur der crisis alleen maar kunnen verlengen en hare werking versterken. Doch wanneer men mocht meenen, dat op dien grond de conjunctuurverbetering in de sterlinglanden den Bankpresident aanleiding zou geven er op te wijzen, dat de patiënten van kwakzalvers wegens de kans op instorting een gevaar vormen voor de maatschappij, waarin zij leven, zoo zou men er naast zijn. De President der J. B. toch meent, dat de conjunctuurverbetering in genoemde landen elders een gunstigen terugslag zal hebben en het aanpassingsproces in de goudlanden, die z.i. aan hun goudbasis moeten vasthouden, zal kunnen vergemakkelijken en bespoedigen. Wij lezen hierover op blz. 16 van het verslag het volgende:

„... in het huidige stadium der economische ontwikkeling (ligt) de mogelijkheid besloten, dat het zoo juist bedoelde op zichzelf zeer zeker trage en pijnlijke aanpassingsproces in de goudlanden in tempo bespoedigd en in practische doorvoering vergemakkelijkt wordt door eene zich in de landen met gedeprecieerde valuta doorzettende binnenlandsche conjunctuurverbetering met daaraan gepaarde verhooging van prijzen en loonen. In zooverre kunnen dan ook de laatstelijk uit sommige sterlinglanden emaneerende berichten betreffende eene aldaar te constateeren opleving van het economisch leven, wel verre van — overeenkomstig sommiger opinie — voor de goudlanden de beteekenis te hebben van het schrift aan de wand, door deze laatsten slechts met voldoende worden begroet.”

Nu is het volkomen juist, dat welvaartsvermeerdering in een bepaald land ook elders gunstig werkt, doch er is alleen dan reden zich daarover te verheugen, wanneer men de overtuiging heeft met „reële” en niet met „kwakzalverswelvaart” te doen te hebben. Den President der J. B. kan dit niet onbekend zijn en wij mogen derhalve aannemen, dat hij inderdaad overtuigd is van een reëlen economischen vooruitgang in de sterlinglanden. Zijn betoog over de

¹⁾ Zie onze beschouwingen in Ec-Stat. Ber. van 5 Aug. 1933.

„kwakzalverij” der monetaire maatregelen verliest daardoor uiteraard veel van zijn kracht!

Intusschen is het slot van de hierboven aangehaalde zinsnede wel zeer zonderling, en zulks om meer dan één reden. Als inderdaad de economische ontwikkeling der sterlinglanden gunstig is, waarom, zoo mag men vragen, zouden dan de goudlanden, waartoe ook Ned.-Indië behoort, het voorbeeld der sterlinglanden niet volgen? Waarom zouden deze goudlanden zich tevreden moeten stellen met den afval van de gunstige conjunctuur der niet-goudlanden, terwijl zij zelf doortobben met hun deflatorisch afbraakproces?

En voorts dringt zich de gedachte op, dat, als inderdaad de gunstige ontwikkeling van een groep van landen ook elders tot verbetering leidt, ook het omgekeerde waar moet zijn en dat dus de deflatorische achteruitgang der goudlanden elders deprimeerend moet werken. Hieruit volgt weer, dat de goudlanden door handhaving van de huidige goudbasis en door hun hardnekkige aanpassings- (lees: afbraak-) politiek de wereld geen dienst, doch een grooten ondienst bewijzen.

Deze conclusies wil de President der J. B. niet aangaan. Zij liggen echter in zijn eigen gedachten-gang opgesloten. Dat hij ze niet heeft aanvaard, vindt zijn oorzaak hierin, dat hij in een later deel van zijn betoog het verlaten van den gouden standaard niet ziet als een middel om de gebreken van een op goud gebaseerd geldstelsel te corrigeren en zodoende de grondslagen voor een gunstige economische ontwikkeling te leggen, doch dit ten onrechte beschouwt als een middel om op kosten van anderen een niet dan tijdelijk voordeel te behalen.

Bij zijne bestrijding van de tegenstanders van den gouden standaard toch kiest de President der J. B. ditmaal als punt van aanval een zekere frontverandering, welke hij bij zijne wederpartij meent te ontwaren. Aanvankelijk, aldus de Bankpresident, koesterden de aanhangers van een „managed currency” de verwachting, dat met depreciatie der valuta een evenredige stijging van het binnenlandsch prijsniveau gepaard zou gaan. Deze verwachting is niet verwezenlijkt. Het prijsniveau steeg niet of althans minder dan men op grond van den stand der valuta had mogen veronderstellen. Daarop veranderden de tegenstanders van het goud van argumentatie; zij achtten juist dit verloop van het prijsniveau een voordeel in den internationalen concurrentiestrijd, doch verplaatsten daarmede het geheele vraagstuk van het terrein der geldtheorie naar dat van de handelspolitieke praktijk.

De President der J. B. schrijft dan op blz. 30, v.v. van zijn verslag:

„Wie — gelijk steller dezès in zijn vorig verslag — aan de hand eener analyse van de economische ontwikkeling der laatste jaren tot de overtuiging is gekomen, dat wat zij, die den gouden standaard *theoretisch-economisch* criticiseeren, voor dien standaard in de plaats willen stellen, in de praktijk van het heden noch in de toekomst werkt of werken zal overeenkomstig de daaraan ten grondslag liggende supposities; wie voorts beseft, dat eene „managed currency” in vergelijking tot den gouden standaard zeer veel geringeren waarborg voor stabiele wisselkoersen in zich draagt door de daarin bestaande mogelijkheid tot handelspolitieke pariteitswijzigingen; die vindt in bovenstaande gewijzigde argumentatie, welke het goudvraagstuk zonder meer van het terrein der *wetenschappelijke economische theorie* naar dat van de *practische economische politiek* verplaatst, in stede van eene bestrijding slechts de duidelijke bevestiging zijner overtuiging.

„Het wil mij dan ook toeschijnen, dat zoowel de zoo juist gesignaleerde frontverandering van de tegenstanders van den gouden standaard, als de in den jongsten tijd weder met monetaire beïnvloeding van het prijsniveau in de Vereenigde Staten opgedane ervaringen en het tijdens de economische en financiële wereldconferentie door de papierlanden plotseling acuut gevoelde gevaar voor een wereldweddloop in valutadepreciatie allen tezamen hebben gestrekt tot weerlegging van de leer, dat wezenlijke en duurzame verbetering van den economischen

toestand door — volkomen eenzijdige — maatregelen ten aanzien van het goud zou kunnen worden bevorderd. Thans worden dergelijke experimenten nog slechts — ont-daan van algemeen theoretische franje — in hare ware gedaante van zuiver handelspolitieke maatregel ter verdediging van de economische positie van een bepaald land en onder verwijzing naar het relatief beter op peil blijven van export en bedrijvigheid in landen met *gedeprecieerde valuta* — hetgeen niet langer synoniem wordt gesteld met landen zonder den *gouden standaard* — aanbevolen.”

Dit betoog leidt de aandacht van de hoofdzak af en begeeft zich op een onvruchtbaren zijweg. Het doet er immers weinig toe, of de verwachtingen van de tegenstanders van het goud voor de volle 100 pCt. dan wel slechts voor een deel verwezenlijkt zijn. Hoofdzak is, of men door het verlaten van de vroegere goudbasis in de betrokken landen aan het economisch leven een stoot in de goede richting heeft gegeven. Dat nu is blijkens de vroeger aangehaalde vergelijkende onderzoekingen van beschikbare conjunctuurgegevens klaarblijkelijk het geval, en zelfs in die mate, dat de President der J. B. zelf er blijkens het citaat uit blz. 16 van zijn verslag het oog niet voor heeft kunnen sluiten. Inderdaad bestaat er in vele landen eenige discrepantie tusschen binnenlandsch prijsniveau (de „binnenwaarde” van het geld) en den stand der wisselkoersen (de „buitenwaarde”). Vergelijkt men echter den loop der onderscheiden prijsniveaux sinds September 1931, en houdt men daarbij rekening met alle componenten daarvan — dus naast groothandelsprijzen ook met levenskosten, loonen, prijzen van onroerende goederen, effectenkoersen — zoo blijkt in de niet-goudlanden een stijging, gepaard aan onderling betere prijsverhoudingen, te zijn ingetreden, terwijl in de goudlanden naast de daling van het geheel de onderlinge onevenwichtigheden zijn vergroot. Hieruit volgt dus, dat, ook al mogen niet alle verwachtingen van de tegenstanders van den gouden standaard terstond verwezenlijkt zijn, de ontwikkeling in de niet-goudlanden in de door hen gewenschte richting is gegaan, terwijl in de goudlanden juist het omgekeerde het geval was.

Dat de politiek der landen, die hun vroegere goudbasis hebben verlaten, alleen als onderdeel der handelspolitiek zou moeten worden beschouwd, is een volkomen ongeoorloofde generalisatie van bepaalde uitlatingen te dezer zake. Natuurlijk spelen handelspolitieke overwegingen in dezen een rol, omdat nu eenmaal de uitvoerbedrijven het sterkst door eene deflatie worden getroffen. Maar wanneer men overweegt, dat het verband tusschen handels- en geldpolitiek in een land als de Ver. Staten gering is; wanneer men verder overweegt, dat een der motieven, welke er de Engelsche Regeering toe hebben gebracht om voorshands eene niet op goud gebaseerde valuta te prefereren boven de terugkeer naar een nieuwe vaste goudbasis van het Pond Sterling, hierin bestaat, dat men bij terugkeer tot het goud niet voldoende gewaarborgd is tegen schommelingen van het wereldgoudprijsniveau en dus de kans loopt op tal van interne aanpassingsmoeilijkheden, welke zich bij een van het goud losgemaakte valuta laten vermijden, zij het ten koste van zekere schommelingen in den wisselkoers ten opzichte der goudlanden; — zoo is het wel duidelijk, dat het streven van den President der J. B. om het valutavraagstuk uitsluitend te doen beschouwen als een vraagstuk van handelspolitiek wel op een uitermate verwrongen voorstelling van den werkelijke stand van zaken berust. Een onderdeel van het groote geheel wordt hier tot hoofdzak gemaakt en de conclusies, op deze wijze getrokken, dragen daardoor noodwendig een irreëel karakter.

In den onjuisten gedachten-gang „geldpolitiek is handelspolitiek” meent de President der J. B. dan tenslotte nog de aandacht te moeten vestigen op een vijftal punten, welke wij hier nog even willen vermelden.

„... eene waardewijziging van de munteenheid in

een land, hetwelk een zeer overwegend deel van de consumptiegoederen voor één zijner bevolkingsgroepen uit het buitenland moet betrekken, daarnevens een groote min of meer zelfgenoegzame gemeenschap omvat en zich in beide groepen met betrekking tot het geldende prijs- en loonpeil reeds aan den bestaanden staat van zaken heeft aangepast, (moet) tot uiterst onbillijke inkomensverschuivingen aanleiding geven."

Dit betoog ontmoet bezwaar. Het gaat uit van de gedachte, dat Indië er met zijn aanpassingsproces reeds zijn zou. Dit is niet het geval. Wij wijzen op twee hangende vraagstukken van uiterst neteligen en tevens urgenten aard, welke oplossing door het vasthouden aan de huidige goudbasis wordt bemoeilijkt: de staatsfinanciën, die nog steeds in de war zijn als gevolg van het deflatorisch gedaalde geldinkomen der Indische economische gemeenschap, en de door de deflatie noodig geworden afschrijving op vroeger geïnvesteerde kapitalen, welke afschrijving niet kan geschieden, zolang men niet weet, of de deflatie haar einde heeft bereikt, en hangende welke de ontplooiing van het particulier initiatief ten zeerste wordt geremd.

„... valutadepreciatie (kan) voor een crediteurenland, ofschoon zij zich tijdelijk en slechts onder bepaalde omstandigheden in eene deels ten koste van het buitenland en deels ten koste van inkomensverschuivingen binnen het eigen land verkregen relatief betere handhaving van de nationale bedrijvigheid kan uitspreken, op den langeren duur slechts eene verlagening van de nationale welvaart tengevolge hebben."

Het argument doet zonderling aan in het verslag van de circulatiebank van Indië, dat een debiteuren- en niet een crediteurenland is en welks belangen hier door zijn Bankpresident op zeer bedenkelijke wijze worden behartigd! Los van Indië bezien, zouden wij van het argument het volgende willen zeggen: deflatie is uitbuiting van den debiteur; laat deze zich de uitbuiting welgevallen, dan doet de crediteur er, als hij slechts brutoweg naar zijn eigen belang kijkt, verstandig aan zich te laten betalen op de oude goudbasis; de meeste debiteuren zijn echter niet zoo gewillig en daarom kan het verstandige politiek van den crediteur zijn de schuld tijdig op een rationeelen grondslag te brengen.

„... de in sommige niet-goudlanden te constateeren relatief grootere bedrijvigheid (vindt) zeker niet uitsluitend in valuta-depreciatie, doch daarnevens ook in overgang van vrijhandel naar protectie en preferentiële handelsovereenkomsten met andere landen hare oorzaak."

De bedoeling van dit argument is blijkbaar te betoogen, dat de opleving in de sterlinglanden in belangrijke mate aan handelspolitieke maatregelen zou zijn toe te schrijven. Hiertegenover moge worden opgemerkt, dat ook in de goudlanden — inclusief Nederland — de protectie enorm is en daar blijkens eene vergelijking van groepen goudlanden met groepen niet-goudlanden niet tot hetzelfde resultaat heeft geleid, hetgeen trouwens voor iemand, die nog eenige herinnering heeft behouden aan de beginselen der vrijhandelsleer, weinig verbazingwekkends kan bieden.

„... zoo al in den aanvang de mogelijkheid mag hebben bestaan om door valuta-depreciatie eene tijdelijke afzetvergroting ten koste van buurlieden te bereiken, (heeft) deze mogelijkheid in den loop van twee jaren van hand over hand toenemende handelsrestrictie en -contingenteering zichzelf grootendeels vernietigd."

Dit argument werd reeds behandeld en weerlegd bij de bespreking van het verslag der Ned. Bank. Ook al wordt er door een devaluerend land quantitief niets meer uitgevoerd dan tevoren, dan nog kan het de rentabiliteit van zijn uitvoerbedrijven verhoo- gen bij gelijken uitvoer tot een gelijkblijvend prijs

in vreemde valuta, zijnde dit laatste een hogere prijs in eigen valuta.

„... indien eene geleidelijk door steeds breder kringen als wenschelijk erkende valutastabilisatie binnen afzienbaren tijd een feit zal worden, (moet) eene basis blijven bestaan, waarop de internationale standaard der toekomst zich richten kan. In dit laatste verband vooral is het duidelijk, dat juist in het thans bereikte stadium de nog overgebleven goudlanden door het al of niet handhaven van wat als nucleus voor dien toekomstigen standaard mag worden aangemerkt de uiteindelijke stabilisatie of een uitnemenden dienst kunnen bewijzen of daaraan zeer groote afbreuk kunnen doen."

Dit argument mist reële beteekenis. Een „richtsnoer" voor de stabilisatie van zwevende valuta's zullen landen als Engeland en de Ver. Staten waarlijk niet behoeven te zoeken in den koers van de valuta's der goudlanden; zij kunnen dit richtsnoer beter vaststellen aan de hand van den stand hunner eigen prijsniveaus.

De internationale stabilisatie wordt het beste bevorderd, wanneer zoo spoedig mogelijk een zoo groot mogelijk aantal landen tot herstel van hun interne evenwichtsverhoudingen komen. Wanneer het waar is, dat het deflatorische goud ontvruchtend werkt, zoo zou de grootste dienst van de goudlanden aan de rest van de wereld hierin bestaan, dat zij schielijk van hun goudbasis afstapten en een nieuw evenwichtspunt zochten op dezelfde wijze als de niet-goudlanden dat reeds vóór hen hebben gedaan.

De nieuwe argumenten waarmede de President der J. B. den strijd voor behoud van de huidige goudbasis heeft gevoerd, kunnen ons derhalve al evenmin bevredigen als die, welke hij ten vorigen jare heeft aangevoerd. Intusschen is weder een jaar van den kostbaren tijd verstreken, zonder dat voor Nederland of Ned.-Indië het economisch herstel is ingetreden. Ieder jaar, dat men wacht met het verlaten van de huidige goudbasis, beteekent een extra-verlies in de huidige depressie. Veelal hoort men de meening verkondigen, dat het, nu wij de goudbasis al zoolang hebben gehandhaafd, haast niet meer de moeite waard is er nu nog van af te stappen. Wij kunnen deze meening niet deelen. Behoud van de huidige goudbasis beteekent, dat Nederland en Indië hun aandeel in de volgende hausse zullen missen, dat wij den toestand van slepende depressie zullen krijgen, dien Engeland na 1925 heeft gekend en dat wij ons onvoldoende zullen kunnen wapenen tegen de moeilijkheden, die op een volgende hausse ongetwijfeld weer zullen volgen. Wil ons land zich economisch bevredigend ontwikkelen, dan heeft het waardevast geld noodig. Dat kan het slechts krijgen door de banden met een waardeonvast metaal te slaken. Daarvoor is het ook nu nog de tijd, maar deze dringt.

G. M. V. S.

DE NIEUWE CONJUNCTUURPOLITIEK IN BELGIË.

(De tot dusverre in België, gevoerde deflatiepolitiek is vastgelopen. Reftatie met behoud van den gouden standaard. Belastingpolitiek als onderdeel van de conjunctuurpolitiek. Beteekenis van de maatregelen van de nieuwe Belgische regering.)

Voor economen en conjunctuuronderzoekers is het op het oogenblik een interessante en misschien ook leerzame tijd. Immers de belangrijkste stelsels, die door economen in de laatste jaren zijn gepropageerd, zijn zoo langzamerhand ook in de practijk toegepast. Overziet men de economische en monetaire stelsels, die op het oogenblik in zwang zijn, dan kan men de volgende eerbiedwaardige reeks opstellen.

Volledige planhuishouding, met moeilijk te definiëren geldstelsel (Rusland), gedecentraliseerde planhuishouding met gouden standaard (Italië), geordend kapitalisme met depreciatie (Vereenigde Staten), gemitigeerd liberaal kapitalisme met depreciatie (En-

geland). Depreciatie zonder meer (Japan enz.). Handhaving van den gouden standaard door deviezenmaatregelen al of niet gecombineerd met een politiek van werkverschaffing (Duitschland, Oostenrijk, enz.), devaluatie, waaronder wij verstaan depreciatie van de munt met behoud van den gouden standaard (Tsjecho-Slowakije) en deflatie (landen van het goudblok). Deze reeks is thans uitgebreid met een nieuw stelsel, dat in de theorie reeds bekend is, maar in de practijk nog niet was toegepast, nl. reflatie met behoud van den gouden standaard.

* * *

Wij doelen hier op de maatregelen, die door de nieuwe regering in België worden genomen om het economisch leven weer op gang te brengen, maatregelen, die de strekking hebben om het deflatieproces in België harmonischer te laten verlopen, maar die daarnaast ook een credietexpansie beoogen. In ons artikel over de structuurveranderingen in het Belgische bankwezen¹⁾, hebben wij er op gewezen, dat de banken haar industriële vorderingen kunnen overdragen aan de Nationale Vennootschap voor Krediet aan de Nijverheid tegen ontvangst van 3 pCt. obligaties, die bij de centrale bank beleenbaar zijn; zij moeten daarvoor een *juridische* scheiding voltrekken tusschen de deposito- en financieringszaken.

Het doel van deze financiële manoeuvre is vergroting van de liquiditeit van de banken en verlaging van den rentevoet.²⁾ De Nationale Vennootschap, die de credieten, voor zooverre zij gezond zijn, van de banken overneemt — deze blijven er hoofdelijk aansprakelijk voor — zal slechts een rente van 4¼ pCt. berekenen; de heerschende rente voor dergelijke credieten is 7 tot 9 pCt. De rentelasten van de industrie zullen volgens Minister Sap dientengevolge met Frs. 200 millioen per jaar worden verlicht. Doch bovendien hangt de industrie niet meer het zwaard van opzegging van bedrijfscredieten boven het hoofd, omdat de banken aan alle opvragingen der deposito's kunnen voldoen door de mogelijkheid van overdracht van industriële vorderingen tegen obligaties, die weer beleenbaar zijn bij de centrale bank. Daarentegen is het zeer goed mogelijk, dat er een einde komt aan de opvraging van deposito's en deze zelfs naar de banken zullen terugvloeien, mede als gevolg van het grootere vertrouwen, dat de banken in haar nieuwe gedaante van deposito-banken zullen verkrijgen.

Het gevolg van een en ander zal, als het vertrouwen blijvend terugkeert, een vergroting van de omloopssnelheid en van het quantum girale geld en waarschijnlijk eveneens een vergroting van de bank-

¹⁾ Zie E.-S.B. van 22 Aug. jl.

²⁾ Verhooging van de liquiditeit van de Belgische banken in de huidige omstandigheden is natuurlijk een uitvloeisel van het grootere vertrouwen, dat de spaarders door de bescherming van hun belangen genieten, op welk feit in het Koninklijk Besluit van 22 Aug. sterk de nadruk wordt gelegd. In dit verband wijzen wij er op, dat de banken geen aandelen met bevoorrecht stemrecht mogen bezitten en dat dit verbod algemeen zal worden gemaakt. Dit feit achten wij buitengewoon belangrijk, omdat de groote macht van de Belgische banken voor een groot deel op het instituut van deze aandelen berust.

Als anderen maatregel, die bedoeld is om het vertrouwen in de banken te vergroten, zij hier nog de bepaling genoemd, dat de nieuwe deposito-banken gedurende een periode van zes maanden die aandelen in portefeuille mogen houden, met welker uitgifte zij zijn belast. Permanente belegging in aandelen (met uitzondering van die van deposito-banken onder bepaalde voorwaarden) is verboden. De banken kunnen dus ook niet z.g. „onverteerbare resten” (aandelen, die niet te plaatsen zijn) langen tijd in portefeuille houden. Verder moeten de banken elke maand balansen publiceren, terwijl het deposito-bedrijf slechts kan worden uitgeoefend door instellingen met een volgestort kapitaal van Frs. 10 millioen. Het oprichten van kleine bankjes wordt dus bemoeilijkt.

biljettencirculatie zijn. De omloopssnelheid van het geld zal natuurlijk toenemen door een terugkeer van de opgepotte bankbiljetten en door de vele financiële transacties, die door de voorgestelde maatregelen zullen plaats vinden. Een verruiming van de bankbiljettencirculatie zal intreden, indien de banken, ondanks het terugvloeien van deposito's, bij de centrale bank komen voor beleening van de obligaties van de Nationale Vennootschap. Men kan een dergelijke credietverruiming moeilijk inflationistisch noemen, vooral zoolang het dekkingspercentage van de Nationale Bank nog boven het wettelijke blijft. Indien daarom de banken nieuwe credieten zouden verlenen, is een dergelijke credietexpansie in de huidige omstandigheden als reflatie met behoud van den gouden standaard te beschouwen.

Biedt deze financiële manoeuvre dan geen gevaren? Deze zijn er zonder twijfel, maar er valt op het oogenblik moeilijk iets met zekerheid over te zeggen. De geheele credietpolitieke maatregel berust op vertrouwen, dat niet alleen afhangt van den economischen toestand in België, maar ook — vooral met het oog op de nauwe betrekkingen met het buitenland — van de ontwikkeling van de internationale conjunctuur.

De credietpolitieke maatregelen beoogen uiteindelijk verlaging van den kostprijs en zullen zodoende zonder twijfel een stimulans voor een verbetering van den uitvoer vormen. Slaagt de Belgische exportindustrie hierin, dan zal niet alleen de positie van de banken worden versterkt, die door haar industriële credieten en door haar industriële aandelenportefeuille ten nauwste samenhangt met het wel en wee van de industrie, maar zal het geheele economisch leven hiervan de gunstige gevolgen ondervinden. Mocht intusschen de internationale conjunctuur weder ongunstiger worden, dan is het mogelijk, dat ook een verlaging van den kostprijs alleen niet zal helpen.

Het andere alternatief is, dat de maatregel zal mislukken doordat het economisch leven niet op gang is te brengen, om welke redenen dan ook. Dan zullen niet alleen de vorderingen, die thans al dubieus zijn, voor een deel geheel verloren gaan, maar ook de aan de Nationale Vennootschap afgestane gezonde credieten zullen dan in waarde dalen evenals de aandelenportefeuille van de banken. Weliswaar heeft Minister Sap er op gewezen, dat het reservefonds, dat gevoed wordt uit het verschil tusschen de 4¼ pCt., die de industrie voor haar credieten aan de Nationale Vennootschap betaalt en de 3 pCt., die de banken op haar obligaties¹⁾ krijgen, na 20 jaar 47 pCt. van het bedrag van de gecedeerde vorderingen zal bedragen, maar het resultaat van deze manoeuvre is niet over 20 jaar, maar over eenige jaren of nog vroeger in gunstigen of ongunstigen zin bekend. Dan zal het reservefonds nog bijna niets bevatten en dan zullen de verliezen in de eerste plaats door de banken zelf moeten worden gedragen. Indien een bepaalde bank hiertoe niet in staat is, zijn de andere banken daarvoor hoofdelijk aansprakelijk. Er is dus zeer weinig risico voor den staat.

Mislukt het experiment, dan is o.i. de weg tot depreciatie van den Franc geopend. Want de banken zullen zich met alle kracht verzetten tegen het verkoopen van haar vaak waardevolle effectenportefeuille teneinde zich liquide te maken. En wij kunnen ons moeilijk voorstellen, dat de regering zou toelaten, dat een deel van de industriële belangen in het binnen- en buitenland in vreemde handen zou overgaan. Het is begrijpelijk, dat bij velen de vraag zal rijzen, of een dergelijke structuur van het bankwezen dan niet een groot gevaar is voor het land, omdat op deze wijze de landsbelangen voor een deel van de

¹⁾ De staat garandeert de hoofdstom van deze obligaties tot een bedrag van Frs. 2 milliard.

geste van de banken afhankelijk zijn. Wij verwijzen, wat die vraag betreft, naar onze studie, waarin wij op de verschillende zwakke plekken van dit bankstelsel hebben gewezen, maar daartegenover ook de groote voordeelen ervan hebben laten uitkomen.

* * *

Indien wij het daarom goed zien, dan zouden wij de credietpolitieke maatregelen als volgt willen beoordeelen. De tot dusver gevolgde deflatiepolitiek is in België vastgelopen. Toen de regeering enkele maanden geleden dit openlijk erkende en een nieuwen druk op het economisch en sociaal leven wilde uitoefenen, vond zij in groote kringen verzet tegen haar maatregelen. Verdere deflatie, die voorafgegaan was en gepaard ging met steun aan den Landbouw, was niet mogelijk. Voor depreciatie van de munt deinsde de regeering terug, hetgeen voor een land als België met een betrekkelijk lager kostenpeil dan in Frankrijk, Zwitserland en Nederland en met het oog op de inflatie na den oorlog begrijpelijk is. Zodoende vond de Regeering een tusschenweg, die zonder twijfel gunstiger perspectieven biedt voor het economisch leven van België dan de gevoerde deflatiepolitiek en die een groot deel van het volk bevredigt. Bovendien blijft het goudblok hiermede in stand, hetgeen ook niet zonder beteekenis is. Slaagt dit experiment niet, dan is er nog altijd een andere mogelijkheid om de concurrentiekracht met het buitenland te herstellen.

Belangrijk is intusschen, dat een lid van het goudblok hiermede openlijk erkent, dat de oorzaken van de huidige depressie, die tot een ongekende deflatie heeft geleid, ook van monetairen aard zijn. België tracht immers thans de deflatie voor een deel met monetaire middelen te corrigeeren.

Doch het zijn niet alleen monetaire maatregelen, die de regeering op haar program heeft. In bijna alle landen van het goudblok heeft men het verschijnsel kunnen constateeren, dat men de deflatie trachtte te overwinnen met maatregelen, die vaak juist het tegen-gestelde effect hadden. Wat Nederland betreft, hebben wij er het laatste jaar herhaaldelijk op gewezen, dat onze regeering een onharmonische deflatiepolitiek voert. Ook in Frankrijk en België is de toestand in dit opzicht niet veel anders. In België heeft de regeering thans erkend, dat men er langs dezen weg niet komt. Daarom is het zoo belangrijk deze nieuwe maatregelen objectief te bestudeeren. Immers er zijn velen hier te lande, die den gouden standaard willen handhaven en toch niet tevreden zijn met de huidige regeeringspolitiek, maar die niet weten, wat er anders moet gebeuren.

En een dergelijk onderzoek eischt, dat men niet voorbarig is in zijn conclusies en niet die maatregelen, zooals reeds thans hier te lande geschiedt, als inflationistisch betitelt. Want wij hebben hierboven aangetoond, dat zij dit niet zijn, dat het niet anders is dan een monetaire correctie op de hevige deflatie, die tot oppotting van bankbiljetten, tot het opzeggen van credieten door de banken en zodoende tot een vermindering van de omloopssnelheid van het geld heeft geleid.¹⁾

Zeer belangrijk achten wij bovendien, dat de Belgische regeering tevens erkent, dat de lasten op het bedrijfsleven te zwaar zijn. Niet verhooging van de belastingen, doch verlaging is het doel.²⁾ De lasten van de industrie zullen door de voorgestelde belas-

tingverlaging met Frs. 150 miljoen worden verlicht, hetgeen met de Frs. 200 miljoen renteverlaging een bedrag van Frs. 350 miljoen betreft, of ongeveer f 25 miljoen. Daarnaast zullen allerlei andere belastingen worden verlaagd, terwijl het opzeggen van hypotheke, teneinde deze tegen een lagere rente af te sluiten, op allerlei wijzen wordt bevorderd door verlichting van lasten.

De belastingverlaging zal gepaard gaan met een vermindering van de uitgaven, zoodat de begroting hierdoor niet in gevaar komt. Vergeleken met den huidige toestand kan men dus moeilijk volhouden, dat hier het gevaar van inflatie zou dreigen, ook indien men zich op het standpunt zou stellen, dat een begroting onder alle omstandigheden in evenwicht moet zijn.

In dit verband moge er nog speciaal de aandacht op worden gevestigd, dat de Belgische regeering blijk geeft van een o.i. juist inzicht tusschen belastingpolitiek en conjunctuurpolitiek. Dit onderdeel van de conjunctuurpolitiek wordt wel eens teveel verwaarloosd, waardoor vaak tegenstrijdige maatregelen worden genomen, zooals bijv. belastingverlaging in tijden van hausse, belastingverhooging in depressies. De druk, die in tijden van depressie door nieuwe belastingen op het bedrijfsleven wordt gelegd, heeft de tendens de koopkracht der consumenten te verminderen en de moeilijkheden voor het bedrijfsleven te verzwaren. Hiermede is niet gezegd, dat belastingverlaging in een depressie altijd stimuleerend werkt, doch in de huidige omstandigheden, waarin in de verschillende goudlanden een zekere stabiliteit op een zeer laag niveau is bereikt en het automatisch herstel niet wil komen, kan een juiste belastingpolitiek zonder twijfel een tendens tot stimuleering uitoefenen. Deze zijde van de Belgische conjunctuurpolitiek vraagt daarom bijzondere belangstelling.

Aan den eenen kant beoogen de nieuwe maatregelen dus de mogelijkheid van credietexpansie en van correctie van de monetaire deflationistische factoren, aan den anderen kant vermindering van de staatsuitgaven als gevolg van belastingverlaging, een maatregel, die geheel zou passen in een deflatie-proces, dat harmonisch verloopt. Hoe men ook over de maatregelen van de nieuwe Belgische regeering moge denken, erkend zal dienen te worden, dat zij, wat het laatstgenoemde punt betreft, consequenter handelt dan de meeste andere landen van het goudblok.

v. d. V.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET NIEUWE HANDELSVERDRAG TUSSEN DUITSCHLAND EN FRANKRIJK.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

De bepalingen omtrent het clearingverkeer en de modaliteiten van den toekomstigen goederenruil vormen de kern van het nieuwe handelsverdrag tusschen Duitschland en Frankrijk. Zij vullen elkander aan, doch het zwaartepunt van de overeenkomst ligt bij de bepalingen omtrent het clearingverkeer.

De clearingovereenkomst waarborgt aan Frankrijk in de eerste plaats den schuldendienst van de Youngen Dawesleening, evenals de vervallen bedragen uit de Stillhalte-overeenkomsten, in totaal Frs. 2 miljoen per jaar. Hierdoor krijgt de Fransche schuldeischer betere waarborgen dan de Engelsche, daar deze overeenkomst hem niet alleen betaling van zijn vorderingen toezegt, doch tevens de regelmatige afrekening garandeert. Deze overeenkomst wekt echter geen verwondering en kon met het oog op de gunstige handelspolitieke positie van Frankrijk ten opzichte van Duitschland worden verwacht.

Van meer belang is de verrekening van de vorderingen uit het wederzijdsche goederenverkeer via een bij de Rijksbank en bij de Duitsch-Fransche compensatiekas te Parijs te openen compensatierekening. De

¹⁾ Hoewel wij hier de vraag buiten beschouwing laten, of een deflatiepolitiek zelfstandig door een klein land kan worden gevoerd, is dit punt van bijzonder belang.

²⁾ Wij vestigen er hier de aandacht op, dat de door de Belgische regeering gevolgde politiek in groote trekken gepropageerd is door Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart in zijn artikel „Das Reflationsproblem im Lichte der Theorie des „neutralen“ Geldes“, verschenen in „Economic Essays in honour of Gustav Cassel“.

Fransche exporteur wordt hierdoor van het in den laatsten tijd zeer drukkend geworden risico van het binnenkomen der betalingen bevrijd, dat voor hem was ontstaan uit de verscherping van de Duitsch-Fransche transfér. Hij is nu van die gevaren ontheven, waardoor b.v. de textielindustrie van Lancashire nog wordt bedreigd. Deze moet nog trachten dergelijke waarborgen te krijgen. Van deze overeenkomst ondervindt ook het geheele handelsverkeer van Frankrijk naar Duitschland de voordeelen, omdat het niet meer aan het gevaar van het risico van verliezen op vorderingen is blootgesteld.

Het belangrijkste deel van de clearingovereenkomsten, dat in het accoord slechts met clausules is omschreven, is echter de opheffing van het *scriptstelsel*.

Uit de formuleering en de techniek van de verrekeningsmethode blijkt, dat het de Fransche regeering gelukt is de Deutsche uitvoertechniek van het scriptstelsel, die reeds sedert geruimen tijd het voorwerp van ernstige klachten vormde, uit te schakelen. Het feit, dat de voor invoer uit Duitschland te betalen bedragen in Rijksmarken op basis van den telkens geldenden beurskoers in Francs of rechtstreeks in Francs via de compensatierekening worden verrekend, belet in de toekomst de bekende uitvoermanipulaties van Duitschland met de verschillende soorten Sperrmarken.

Wanneer Duitschland deze concessies aan Frankrijk heeft gedaan, zoo is de reden hiervoor, dat door het clearingstelsel ook aan Duitschland het binnenkomen van alle deviezen tenvolle wordt verzekerd. Ondanks de strenge deviezenbepalingen hebben de Deutsche exporteurs steeds weder kans gezien zich aan de verplichting tot afgifte van deviezen uit hoofde van de opbrengst van den export te onttrekken. Het clearingstelsel voorkomt deze mogelijkheden.

Aan den anderen kant brengt het door de uitschakeling van de scripmethode ook het gevaar van een vermindering van den uitvoer mede. Wanneer Duitschland niettemin de Fransche voorstellingen heeft ingewilligd, zoo vindt dit zijn verklaring; indien men niet aan een opzettelijke toekomstige prijsdumping wil gelooven, in de noodzakelijkheid om met Frankrijk tot een overeenstemming te komen, waardoor de Fransche markt voor Duitschland weder wordt ontsloten. Het gevaar van een vermindering van afzetmogelijkheden ten nadeele van Duitschland is bovendien slechts in beperkte mate aanwezig, omdat als basis van het geheele verdrag aan Duitschland een actief saldo wordt toegekend.

Het actiefsaldo beteekende voor Duitschland feitelijk de kern van de onderhandelingen. Het vormde de concessie, welke den prijs van het clearingstelsel, van de betaling van den schuldendienst en het opgeven van het scriptstelsel waard was. Het heeft daarbij evenwel niet alles bereikt, wat het bereiken wilde. De oorspronkelijke eischen van Duitschland hadden betrekking op het toekennen van een saldo van Frs. 500 miljoen. Het heeft slechts de toezegging van een overschot van Frs. 400 miljoen verkregen. Indien men hiervan nog Frs. 200 miljoen aftrekt, welke volgens de bepalingen van de overeenkomst voor de betaling van den schuldendienst zijn gereserveerd, dan is dus de opbrengst uit hoofde van deviezen niet grooter dan Frs. 200 miljoen. Deze bepalingen zijn zoo geformuleerd, dat 15,75 pCt. van de op compensatierekening voor Duitschland binnenkomende betalingen ineens worden vrijgelaten. Deze bepalingen hebben tot basis een Franschen uitvoer, ten bedrage van Frs. 2,1 milliard en een Deutschen uitvoer, ten bedrage van Frs. 2,5 milliard, zoodat het Deutsche saldo dus Frs. 400 miljoen bedraagt. Het ligt derhalve Frs. 900 miljoen beneden het uitvoeroverschot van 1933 en bedraagt dus minder dan de resultaten van het loopende jaar, dat voor de eerste vijf maanden een uitvoeroverschot van Frs. 279 miljoen te zien geeft.

Wat nu het eigenlijke *handelsverdrag* betreft, zoo

brengen de nieuwe teksten slechts een opheffing van de wederzijdsche contingenteeringsmaatregelen sedert 1 Januari 1934, echter geen essentiële veranderingen ten opzichte van den toestand, zooals deze vóór 1 Januari 1934 was. Frankrijk heeft de contingenten, welke het op 1 Januari met 25 pCt. had verlaagd, weder tot het vroegere peil verhoogd, waartegenover Duitschland eenige concessies voor den invoer van landbouw- en industriële producten heeft gedaan.

Over het algemeen heeft Duitschland onder deze omstandigheden thans aan een verdrag zijn goedkeuring moeten hechten, dat het bij de onderhandelingen van eenige maanden geleden inderdaad nog op betere voorwaarden had kunnen afsluiten. Bij de onderhandelingen in April jl. verlangde Frankrijk slechts een opheffing van het scriptstelsel en een verlaging van het Deutsche uitvoeroverschot van Frs. 1.300 tot 1.000 miljoen. De Deutsche onderhandelaars meenden destijds dezen eisch als van te ongunstigen aard te moeten afwijzen. Eenigen tijd later vergrootte de heer Schacht de Deutsche onverzoenlijkheid nog door het weigeren van den transfer voor den schuldendienst van de Dawes- en Youngleening. Het thans verkregen resultaat is juist omgekeerd evenredig aan deze vroeger gestelde eischen.

AANTEKENINGEN.

De droogte in de Vereenigde Staten.

De geweldige droogte, die vooral het Westen en Midden Westen van de Vereenigde Staten heeft geteisterd, heeft tengevolge van de zeer schrale oogsten volgens een schatting van de Federal Relief Administration, een schade veroorzaakt van ca. \$1.5 milliard.

De mislukte oogsten zijn van belangrijken invloed op de ontwikkeling der voorraden. De tarwe-oogst, welke, volgens het maandbericht van de „National City Bank” met 484 miljoen bushels de kleinste sinds 1893 is, zal de voorraden, die sedert 1927 steeds verder waren aangegroeid, binnen een jaar weder tot normale proporties terugbrengen. De mais-oogst heeft met 2.113 miljoen bushels eveneens een haast ongekend laagtepunt bereikt. Het aanbod van katoen zal kleiner zijn dan in de laatste 4 of 5 jaren het geval is geweest. De toestand van den veestapel heeft natuurlijk ook onder de droogte te lijden gehad. De productie van zuivel en van eieren zal het komende jaar zeer gering zijn. De varkensstapel zal door het geringe aantal biggen, mede een gevolg van het gebrek aan maïs, sterk achteruitgaan. Het gouvernement heeft, zooals bekend, op groote schaal runderen aangekocht en deze gedeeltelijk laten slachten.

De ongewoon sterke vermindering der voorraden van landbouwproducten deed stemmen opgaan, de verdere beperkingen in de productie, zooals deze door de A.A.A. (Agricultural Adjustment Administration) geregeld waren, weer op te heffen en den boeren weer de vrije hand te laten. Men vreesde nl., dat een tweede droogte gebrek zou kunnen veroorzaken. Tegen deze stemmen, welke daarbij gedeeltelijk ook het beleid der A.A.A. aan critiek onderwierpen, hebben Minister Wallace en Under-Secretary van Landbouw, Prof. Tugwell, in redevoeringen (zie „Financial Chronicle” van 4 Aug.) stelling genomen.

Hun betoog komt hierop neer, dat zij den crisistoestand niet eerder als geëindigd beschouwen, voordat de buitenlandsche markt hersteld, of de bebouwde oppervlakte ingekrompen is. Want indien, zooals verlangd werd, aan de productie weer de vrije hand gelaten zou worden, dan kon men in 1935 of 1936 de toestanden van 1932 weer terugverwachten. Weliswaar zullen verschillende maatregelen door den veranderden toestand vervallen of gewijzigd moeten worden, doch regeling der productie zal evenzeer noodzakelijk blijven. Bovendien is een dergelijke abnormale droogte in de laatste veertig jaren niet voorge-

komen, zoodat voor gebrek niet gevreesd hoeft te worden.¹⁾

Het surplus tijdens het vorige bewind ontstaan was er, aldus Minister Wallace, niet slechts een van „bales and bushels”, maar vooral ook een van bebouwde oppervlakte. Op dit gebied had juist de A.A.A. tot taak het evenwicht te herstellen. Het doel der wet was vooral „adjustment” en niet zoozeer „reduction”. Slechts doordat zulke geweldige voorraden ontstaan waren, moest de eerste tijd ook vermindering toegepast worden.

De droogte heeft de Regeering tot velerlei ondersteuningsmaatregelen genoodzaakt. De tarwe- en maïsboeren kregen steun uitbetaald, de veeboeren eveneens, terwijl er ook voor gezorgd werd, dat hun vee naar minder geteisterde weiden werd getransporteerd. Door de A.A.A. werden inzamelingen van zaadgoed voor den oogst van 1935 gehouden. In het droogte-gebied worden in totaal ca. 800.000 gezinnen gesteund.

¹⁾ In dit verband moge er de aandacht op worden gevestigd, dat Dr. Ir. M. D. Dijt (zie het Landbouwkundig Tijdschrift van Juli) berekend heeft, dat de wereld binnen enkele jaren als gevolg van de restrictiemaatregelen een tekort aan tarwe zal hebben. Het artikel van Ir. Dijt, dat geschreven is vóór de droogte, verdient daarom op het oogenblik alle belangstelling.

De veeteelt en de handel in dierlijke producten gedurende de crisis.

Het Bulletin Mensuel de Renseignements économiques et sociaux van het Internationaal Landbouw Instituut te Rome bevat in het laatste Juli-nummer een belangwekkend overzicht omtrent bovenstaand onderwerp van de hand van Stefan Taussig.

De gegevens, die ter beschikking van dit Instituut staan, hebben betrekking op alle landen, zoodat het overzicht inderdaad een beeld ontwerpt van de wereldsituatie op dit gebied. De schaduwzijde van deze volledigheid ligt hierin, dat dergelijke volledige gegevens thans nog slechts tot einde 1932 ter beschikking staan, zoodat het onderzoek zich nog niet met de jaren 1933 en 1934 kan bezighouden.

Toch is hetgeen over de voorafgaande jaren wordt geboden van het hoogste belang en veroorlooft het, met eenige waarschijnlijkheid een conclusie te trekken aangaande de laatste jaren en misschien zelfs wel voor de ontwikkeling in de naaste toekomst.

De schrijver begint er op te wijzen, dat veranderingen in de veeteelt en in den veestapel nog langzamer tot stand komen dan zulks met de landbouwproductie het geval is. Slechts min of meer intensieve verstreking van krachtvoeder kan de opbrengst der veeteeltproducten eenigermate beïnvloeden, maar overigens bepaalt de grootte van den veestapel, die er eenmaal is, hoeveel veeteeltproducten aan de markt zullen worden gebracht, onafhankelijk van den prijs dier producten.

Nu blijkt uit de gegevens der crisisjaren, tot ultimo 1932, dat in vergelijking met de periode 1924 t/m. 1928, vrijwel over de geheele wereld de internationale handel in levend vee en in vleesch sterk is verminderd. Dit is voor een belangrijk deel het gevolg van het verdwijnen van Duitsland en Oostenrijk als importeurs van deze producten, welke landen thans in dit opzicht nagenoeg of geheel in eigen behoeften voorzien. Dit geldt vooral voor runderen, maar in slechts weinig geringere mate ook voor varkens. Tegenover dezen verminderden invoer staat een bijna geheel verdwenen export van vleesch uit de Ver. Staten en een sterke achteruitgang van den vleeschexport uit Canada. Ook de vleeschuitvoer van nagenoeg alle andere exporteerende landen is achteruitgegaan, in zeer sterke mate van Nederland; alleen die van Australië en Nieuw-Zeeland zijn gestegen. Engeland is thans, meer dan ooit, de voornaamste koper op de markt van vleesch en veeteeltproducten.

Het gevolg van deze vermindering van den export van vee en vleesch, die hoogstwaarschijnlijk slechts gedeeltelijk door toegenomen binnenlandsch verbruik in de betrokken landen wordt gecompenseerd, moet wel zijn, dat de veestapel overal is toegenomen. Dit blijkt inderdaad het geval geweest te zijn tot einde 1932, wanneer men ten minste de Sovjet-Unie buiten beschouwing laat. In dit land immers heeft de collectivisatie door allerlei oorzaken een dergelijke catastrofale achteruitgang van den veestapel veroorzaakt (rundveestapel van 70 miljoen in 1928 tot 40 miljoen in 1932, en varkensstapel van 26 miljoen in 1928 tot 11,6 miljoen in 1932), dat dientengevolge de totale wereldveestapel is verminderd. Laat men de Sovjet-Unie met haar bijzonderere verhoudingen echter erbuiten, dan vindt men een vermeerdering van 8—10 pCt.²⁾

Wij vinden derhalve twee duidelijk uitgesproken verschijnselen op dit terrein. Achteruitgang van den wereldhandel in vee en vleesch en vermeerdering van den veestapel. Het resultaat moet zijn, dat men voor een sterke vermeerdering van de veeteeltproducten, behalve vee en vleesch zelf staat. Bij de varkensteelt, waar slechts vleesch het eindproduct kan zijn, vertoont zich het resultaat in een sterke vermeerdering van den bacon-export en het fokken van bacon-varkens in plaats van den uitvoer van versch of gerookt vleesch en spek en de fokkerij van vette varkens. Dit verschijnsel laat zich in alle vroegere exportlanden van varkensvleesch waarnemen, zeer sterk b.v. in Polen.

Bij rundvleesch is het gevolg geweest een sterke vermeerdering van de boterproductie, die ook tot uiting komt in een toeneming van den omvang van den internationalen handel in boter. Ook hier is Engeland de markt, die verreweg het grootste aandeel in dien handel heeft. Niettegenstaande de achteruitgang van den boterinvoer van Duitsland in de jaren 1928—1932 is de totale wereldexport toegenomen. Wij vermelden in dit verband de gegevens van den Volkenbond³⁾, die t/m. 1933 bekend zijn.

	1929	1930	1931	1932	1933
Europa	361	357	358	306	—
Denemarken	159	169	172	158	151
Nederland	47	42	33	20	28
Ierland	29	27	19	17	21
Oceanië	131	153	188	215	230
Australië	47	57	87	104	96
Nieuw-Zeeland	84	96	101	111	134
Totale werelduitvoer .	519	543	584	556	560 *)

*) Cijfer, ten deele geraamd.

De kaasexport is iets verminderd. Tegenover de vermindering van den aankoop door Duitsland stond vermeerdering van den invoer in andere landen. Engeland bleef als kaasconsument tot einde 1932 ongeveer op het peil van voor de crisis staan. Doordat Nieuw-Zeeland echter zijn kaasuitvoer met 20 pCt. wist te vergrooten, terwijl die van andere exporteerende landen iets verminderde, heeft het Nederland van de plaats van eerste kaasexporteerend land verdronken.

Slechts de uitvoer van schapenvleesch is de laatste jaren eer toe- dan afgenomen, zoodat ten aanzien van de schapenteelt meer normale verhoudingen bestaan.

Taussig komt tot de conclusie, dat de vergroting van den veestapel, vooral van den rundveestapel, in de geheele wereld als een geluk is te beschouwen, omdat vermindering ervan de toekomstige productie van veeteelt- en zuivelproducten, die de menschheid noodig heeft, in gevaar zou hebben gebracht.

¹⁾ Volgens Taussig is de collectivisatiepolitiek der Sovjetregering in ieder geval noodlottig voor de Russische veeteelt geweest.

²⁾ „Aperçu Général du Commerce Mondial”, welke publicatie besproken is in E.-S.B. van 15 Aug. jl. (De wereldhandel in 1933).

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JUNI 1934.

Prov. en Gemeentel. Leeningen ¹⁾ .... f 1.032.000,—
zijnde:

Nederland

Prov. Utrecht f 47.000 ²⁾ 4 %
obl. à 100 % ..... f 47.000

Gem. Eindhoven
f 1.000.000 ³⁾ 4½ % obl. à
98½ % ..... „ 985.000

Diverse Cultuurondernemingen ..... „ 100.000,—
zijnde:

Nederlandsch-Indië

Obligatiën:

Cultuur Maatschappij „Pen-
gadjaran” f 100.000 in
aand. conv. 6 % obl. à 100 % „ 100.000

Spoorweg-Maatschappijen ..... „ 5.940.000,—
zijnde:

Nederland

Obligatiën:

N.V. H. I. J. S. M. f 6.000.000
4 % obl. à 99 % ..... „ 5.940.000

Kerkelijke Leeningen ⁴⁾ ..... f 7.072.000,—

¹⁾ Bovendien voor Conversie: Prov. Drenthe f 1.175.000
4 % obl. à 100 %.

Gem. Leiden f 1.120.000 4 % obl. à 99¾ %.

²⁾ Bovendien voor Conversie f 3.223.000 4 % obl. à
100 %.

³⁾ Waarvan f 300.000 ondershands geplaatst.

⁴⁾ Conversie: f 150.000 4½ % obl. Ger. Kerk van Am-
sterdam-West à 100 %.

Bovendien:

f 13.510.000,— 3 m. Schatkistpromessen à f 999,84
„ 18.240.000,— 6 „ „ „ „ 994,89
„ 27.811.000,— Schatkistbiljetten „ „ 1.007,80
„ 17.214.000,— 5 j. „ „ „ „ 1.010,—

Emissies in 1934.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari f 5.985.000,—	—	—	f 5.985.000,—
Februari „ 1.935.375,—	—	—	„ 1.935.375,—
Maart „ 4.167.375,—	—	—	„ 4.167.375,—
April „ 11.500.625,—	—	—	„ 11.500.625,—
Mei „ 2.916.380,—	f 640.000,—	—	„ 3.556.380,—
Juni „ 7.072.000,—	—	—	„ 7.072.000,—
	f 33.576.755,—	f 640.000,—	f 34.216.755,—

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juni 1934		Juni 1933	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders	65.718	f 1.532.184.000	51.849	f 1.588.573.000
Door H.-bank plaatselijk	50.936	„ 1.318.020.000	38.980	„ 1.340.572.000
Voldoening				
Rijksbelast.	798	„ 12.505.000	980	„ 11.232.000

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUIN-
KOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juni 1934	Jan./Juni 1934	Jan./Juni 1933
Prod. Steenkolen in tonnen	991.913	6.067.274	6.293.392
Aantal normale werkdagen	25 ¹⁾	153	152

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	357 ²⁾	61.146	65.682
Netto-productie in tonnen..			
Aantal normale werkdagen	26	125	140

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:			
Geraff. zout .....(ton)	—	11.932 ³⁾	26.793
Industriezout .....(„)			
Afvalzout .....(„)			
Aantal normale werkdagen	—	51 ³⁾	153

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolen- mijnen	Bruin- kolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Juli 1934	{10.578 ⁴⁾ 20.845 ⁶⁾	81	—
1 Juli 1933	{10.886 ⁴⁾ 23.449 ⁶⁾	72	190

¹⁾ Staatsmijnen Emma, Hendrik en Maurits; ²⁾ Staatsmijn Wilhelmina en Domaniale mijn; ³⁾ 21 Julia; ⁴⁾ 20 Willem-Sophia en Oranje-Nassaumijnen I en IV; ⁵⁾ 19 Laura en Oranje-Nassaumijnen II en III. ⁶⁾ 300 ton ruwe kool, 57 ton bruinkoolbriketten. ⁷⁾ Januari en Mei. ⁸⁾ Bovengronds. ⁹⁾ Incl. 2.004 arbeiders in de nevenbedrijven. ¹⁰⁾ Ondergronds. ¹¹⁾ Incl. 2.045 arbeiders in de nevenbedrijven.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

Giro's (eenzijdige ver- melding)	April 1933		April 1934	
	In miljoenen	Aantal	In miljoenen	Aantal
Girobetalingen aan: gemeente-instellingen	f 55.3	39.088	f 38.—	39.634
particulieren	„ 20.1	168.917	„ 19.7	166.164
Geldomzet.				
Ontvangsten	„ 4.7	7.080	„ 4.6	7.772
Betalingen	„ 7.9	32.019	„ 7.4	32.030
Part. rekeninghouders	„ 41.5 ¹⁾	49.289 ²⁾	„ 29.6 ¹⁾	51.749 ²⁾
Gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeed	„ 10.9	4.406 ²⁾	„ 9.9	3.974 ²⁾

¹⁾ Gemiddeld saldo te goed. ²⁾ Einde der maand.

OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET
STAATSBEDRIJF DER P.T.T.

APRIL 1934.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Apr. 1934	Meer of minder dan	
		Apr. 1933	Begroting
Posterijen	f 2.937.236	— f 5.026	+ f 15.636
Telegrafie	„ 327.382	+ „ 2.329	+ „ 33.982
Telefonie	„ 2.020.024	+ „ 71.288	+ „ 97.524
Postchèque- en Girodienst	„ 885.339	+ „ 165.625	+ „ 16.239
Totalen	f 6.169.981	+ f 234.216	+ f 163.381

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	19-25 Aug. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	19-25 Aug. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	25.129	867.050	916.974	2.052	23.835	19.956	890.885	936.930
Rogge	4.572	279.459	260.742	—	15.257	5.069	294.716	265.811
Boekweit	200	14.705	13.824	—	—	25	14.705	13.849
Maïs	26.142	595.013	726.999	9.974	144.510	135.185	739.523	862.184
Gerst	9.769	253.631	236.846	815	36.111	23.950	289.742	260.796
Haver	2.912	83.396	98.472	490	2.696	2.821	86.092	101.293
Lijnzaad	818	147.048	154.493	3.493	159.656	189.974	306.704	344.467
Lijnkoek	80	54.244	63.328	—	25	200	54.269	63.528
Tarwemeel	77	13.357	12.355	22	1.838	4.965	15.195	17.320
Andere meelsoorten	837	37.551	33.870	525	4.684	6.695	42.235	40.565

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Table of bank discount rates for various cities like Ned., Athene, Batavia, Berlijn, Boekarest, Brussel, Budapest, Calcutta, Dantzig, Helsingfors, Kopenhagen, Lissabon, Londen, Madrid, N.-York, Oslo, Parijs, Praag, Pretoria, Rome, Stockholm, Tokio, Weenen, Warschau, Zwits. Nat. Bk.

OPEN MARKT.

Table showing open market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, New York, and other locations from 1914 to 1934.

1) Koers van 24 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia from 1921 to 1934.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid from 1921 to 1934.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, Montreal from 1921 to 1934.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates for New York from various cities like Londen, Parijs, Berlijn, Amsterdam from 1921 to 1934.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, BuenosAires, Calcutta, Constantin, Hongkong, Kobe, Lissabon, Mexico, Montevideo, Montreal, Riad, Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, Warschau.

1) Officiële notering 36 1/2 laten. 2) Id. vanaf 4 Aug. 38 3/4, vanaf 22 Aug. 38 7/8, vanaf 24 Aug. 39. 3) Id. 4/4. 4) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York from 1921 to 1934.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Table showing the status of the national treasury, including Vorderingen, Verplichtingen, and various financial items like Saldo van 's Rijks Schatkist, Voorschotten, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing the floating debt of the Netherlands-Indische bank, including Vorderingen and Verplichtingen.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items of the Surinamese Bank in thousands of guilders, including Data, Metaal, Circulatie, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 Augustus 1934.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	22.643.123,46		
sels, Prom.,	Bijbnk. "	200.260,47		
enz. in disc.	Ag.sch. "	3.398.927,50	f	26.242.311,43
Papier o. h. Buitenl. in disconto			"	
Idem eigen portef.	f	1.154.475,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			"	1.154.475,—
Beleeningen				
incl. vrsch.	Hfdbk. f	100.180.024,53 ¹⁾		
in rek.-crt.	Bijbnk. "	4.254.766,60		
op onderp.	Ag.sch. "	39.298.799,18		
	f	143.733.590,31		
Op Effecten	f	138.400.405,20 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.	"	5.333.185,11	"	143.733.590,31 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk			"	
Munt, Goud	f	102.175.575,—		
Muntmat., Goud	"	761.222.099,45		
	f	863.397.674,45		
Munt, Zilver, enz.	"	23.405.510,99		
Muntmat., Zilver..	"		"	886.803.185,44 ²⁾
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds		36.764.305,44		
Gebouwen en Meub. der Bank		4.970.000,—		
Diverse rekeningen		6.104.769,66		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)		16.996.491,37		
	f	1.122.769.128,65		

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	"	3.807.914,92	
Bijzondere reserve	"	5.000.000,—	
Pensioenfonds	"	9.265.391,14	
Bankbiljetten in omloop	"	894.051.150,—	
Bankassigtiën in omloop	"	41.540,87	
Rek.-Cour. f		22.115.476,52	
saldo's: { Anderen	"	166.575.169,60	"
Diverse rekeningen	"	1.912.485,60	
	f	1.122.769.128,65	

Beschikbaar metaalsaldo f 453.503.389,91¹⁾
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.133.758.470,—

¹⁾ Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 73.789.100,—
²⁾ Waarvan in het buitenland ..... „ 32.341.466,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
27 Aug. '34	102176	761.222	894.051	188.732	453.503	82
20 „ '34	102174	761.222	889.874	191.786	454.106	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
27 Aug. 1934	26.242	—	143.734	1.154	6.105
20 „ 1934	26.383	—	144.209	1.361	3.917
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Onder de activa.**JAVASCHE BANK.**

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
25 Aug. '34 ¹⁾	141.360		181.640	31.410	56.140
18 „ '34 ²⁾	140.970		184.410	30.890	54.850
28 Juli 1934	113.478	27.726	183.609	33.887	54.205
21 „ 1934	113.476	27.057	185.060	32.993	53.312
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaal.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
25 Aug. '34 ²⁾	950	72.710		9.480	66
18 „ '34 ²⁾	1.140	75.210		9.400	65
28 Juli 1934	972	9.849	54.368	12.748	65
21 „ 1934	1.282	9.858	53.067	11.834	64
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Cijfers telegrafisch ontvangen.**BANK VAN ENGELAND.**

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
22 Aug. 1934	192.217	379.370	72.307	5.771	10.284
15 „ 1934	192.190	384.109	67.568	5.507	10.140
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
22 Aug. '34	84.505	37.393	82.100	35.702	72.847	46,9
15 „ '34	84.139	23.496	89.459	36.724	68.081	45,4
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**BANK VAN FRANKRIJK.**

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
17 Aug. '34	81.318	690	13	4.585	1.125	4.620	3.200
10 „ '34	80.814	683	14	4.654	1.126	4.634	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Particulieren
17 Aug. '34	5.913	2.364	80.470	998	3.018	16.869
10 „ '34	5.913	2.397	81.000	406	3.024	16.593
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluitpost activa.**DUITSCHER RIJKSBANK.**

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Aug. 1934	74,9	17,0	3,4	3.183,0	66,8
15 „ 1934	75,0	17,0	3,3	3.245,9	72,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Aug. 1934	408,1	609,2	3.502,0	701,5	174,1
15 „ 1934	403,3	621,4	3.594,3	660,4	171,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 15 Aug. 1934, resp. 99, 94 mill.**NATIONALE BANK VAN BELGIË.**

Data 1934	Goud		Munt en diversen	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt							Schatkist	Partic.
23 Aug.	2.644	67	680	71	344	40	3.506	79	252	
16 „	2.640	66	674	77	344	40	3.526	91	215	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certificaten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
8 Aug. '34	4.953,9	4.929,5	220,0	20,6	5,2
1 „ '34	4.930,0	4.906,0	225,9	21,4	5,2

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
8 Aug. '34	2.431,8	3.095,3	4.292,9	146,6	70,0	—
1 „ '34	2.431,8	3.078,8	4.293,2	146,6	69,9	—

¹⁾ Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.²⁾ „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.³⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ⁴⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
1 Aug. '34	5	7.873	9.889	2.953	18.529	4.488
25 Juli '34	5	7.938	9.790	3.039	18.552	4.501

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoen en van de be-treffende valuta.